

Jaarverslag 2011

In dit jaarverslag staan de belangrijkste ontwikkelingen binnen de afdeling Oost-Achterhoek van het IVN in het jaar 2011 beschreven.

Uitvoering meerjarenplan 2011-2016

In voornoemd meerjarenplan staat dat het bestuur jaarlijks in het jaarverslag verantwoording aflegt over de uitvoering van dit '7-puntenplan'. Onderstaand gaan we per punt in op wat er ter uitvoering van het meerjarenplan in 2011 is gebeurd. In de 'blokken' staat *cursief* de tekst uit het jaarplan opgenomen.

Thema avonden

1. *In Eibergen, Neede, Groenlo, Lichtenvoorde en Winterswijk worden gevarieerde thema avonden gehouden. De avonden zullen op onze website en in de week- en dagbladen worden vermeld. Het is de bedoeling dat ook niet leden deze bijeenkomsten bezoeken om meer mensen met ons nuttige educatieve werk te bereiken.*

In 2011 zijn 8 thema avonden gehouden, afwisselend in Eibergen, Winterswijk, Neede, Lichtenvoorde en Groenlo. In de loop van het jaar heeft de werkgroep thema avonden samenwerking gezocht met de KNNV afdeling in Winterswijk. Komend jaar zullen de thema avonden samen met het KNNV worden georganiseerd en gepresenteerd.

Publiciteit

2. *De werkgroepen en het bestuurslid PR gaan er alles aan doen om de communicatie nog beter op elkaar af te stemmen. Tijdens het overleg met het bestuur en de coördinatoren van de werkgroepen worden de programma's besproken om zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Op dit moment bieden we geïnteresseerden onze jaarfolder aan na afloop van de wandelingen en via een stand in alle bibliotheken binnen ons werkgebied. De mogelijkheid van elektronische nieuwsbrieven en de inzet van nieuwe sociale media voor belangstellenden wordt verkend en uitgewerkt.*

Publiciteit/communicatie is een vast punt op de diverse agenda's. De coördinatie van werkgroep Promotie verzorgt ook de publiciteit. We zijn veelvuldig in de media te vinden. Ook krijgen geïnteresseerden per mail uitnodigingen voor diverse activiteiten.

Er is in 2011 gewerkt aan een nieuwe lay-out van de Gentiaan en de website is natuurlijk een niet weg te denken medium.

Er zijn korte filmpjes gemaakt over de werkzaamheden van de werkgroepen jeugd en landschapsbeheer en over de vorige gidsencursus die ingezet worden als promotiemateriaal.

Kwaliteitsverbetering

3. *We stellen alles in het werk om onze kwaliteit in de diverse diensten die we bieden naar een zo hoog mogelijk niveau te brengen. We organiseren (Natuurgidsen)cursussen van een steeds hoger niveau. Dit wordt mede veroorzaakt door het feit dat de gidsen elkaar positief stimuleren om meer kennis te vergaren. Dit merken we bij de kwaliteit van de geadste wandelingen, maar ook bij de begeleiding van de jeugd. Ook hier worden steeds nieuwe ideeën uitgewerkt.*

De werkgroep vleermuizen heeft een nascholingscursus gevolgd. De korte cursussen van afgelopen jaar waren van een goede kwaliteit en werden ook als zodanig gewaardeerd door de deelnemers. We zijn gestart met de oriëntatie voor een volgende gidsencursus vanaf januari 2013.

Beleidsbeïnvloeding

4. *Het bestuur heeft één lid dat zich bezig houdt met beleidsbeïnvloeding. Zij zorgt dat de standpunten van het IVN goed, helder en duidelijk worden gecommuniceerd met de beleidsbeslissers van de gemeenten binnen ons werkgebied. In de gebiedscommissie Oost Gelre hebben we een afgevaardigde zitten. In Berkelland zoeken we rechtstreeks contact met de collegeleden die verantwoordelijk zijn voor natuur- en milieu zaken. Zo wordt ervoor gezorgd dat deze zaken goed onder de aandacht blijft.*

Afgelopen jaar is de inspraak over het tracébesluit van de N18 afgerond. Hierin hebben we als IVN meegesproken. Overigens heeft het bestuur zich ook beraden over de vorm van beleidsbeïnvloeding en de grenzen ervan. Het blijft een vast agendapunt op de vergadering en we blijven elkaar informeren over de mogelijkheden voor het IVN om beleid te beïnvloeden.

Tijdens de 'Nacht van de Nacht' hebben we gewandeld rond de 'Engelse Schans' bij Lichtenvoorde en de aandacht van de beleidsbepalers gevraagd voor de overmatige lichtvervuiling langs de bedrijventerreinen.

In de gebiedscommissie Oost-Gelre is Johnny Janssen afgevaardigd namens onze IVN afdeling.

Netwerk

5. *Door de jaren heen hebben we gelukkig al een goed netwerk kunnen opbouwen. We willen dit netwerk nog steeds uitbreiden want dat is een onmisbaar onderdeel voor de vereniging. Het belang van samenwerking tussen de regionale IVN afdelingen en de andere regionale 'groen-clubs' worden hierbij steeds belangrijker. Hierin gaan we actief stimuleren.*

Door contacten met de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer (VAN) worden de takken na het wilgenknoten gezamenlijk versnipperd en door de VAN afgevoerd. Door samenwerking met Stichting Marke Mallem heeft de werkgroep jeugd een 'sluip-door kruip-door' pad voor kinderen aangelegd in het bosje schuin tegenover de ingang van de Kruidenhof.

We blijven alert op samenwerking met andere 'groen-clubs'.

Samenwerking Kruidenhof

6. *We zijn een samenwerkingsverband gestart met de Stichting Kruidentuin om daar schoolklassen van groep 7 of 8 van het basisonderwijs te ontvangen en educatie te geven in spelvorm om ze zodoende het nut van kruiden te leren kennen. De leskisten die door de cursisten van de natuurgidsencursus zijn gemaakt worden daar bij ingezet. Dit zou ook nieuwe jeugdleden kunnen opleveren.*

Samen met de scholenwerkgroep van de Kruidenhof zijn een aantal schoolklassen ontvangen voor een excursie op de Kruidenhof. Een deel van de wilgen-takken die door de werkgroep landschapsbeheer worden gesnoeid, worden gebruikt voor de omheining van de Kruidentuin. We maken dankbaar gebruik van de ruimte in de Kruidenhof voor onze vergaderingen en jeugdactiviteiten.

Omvang van de afdeling

7. *We merken dat binnen onze grote afdeling het zwaartepunt ligt in Eibergen en Neede. In de ledenvergadering van 2010 is besloten om de gemeente Winterswijk toe te voegen aan ons werkgebied. Dit besluit is ook bekrachtigd door het IVN district Gelderland. Daarom blijft het van belang te investeren in onze leden in Winterswijk, Groenlo en Lichtenvoorde om ons draagvlak wat meer te spreiden.*

Door de thema avonden te spreiden over alle plaatsen in ons verzorgingsgebied hebben we in 2011 het IVN ook in Winterswijk, Lichtenvoorde en Groenlo onder de aandacht gebracht. Voor de wandelingen was er ook een goed evenwicht over de diverse plaatsen. In 2012 gaan we door met het regionaliseren van onze activiteiten.

Bestuurssamenstelling

De samenstelling van het bestuur was in het beschreven jaar als volgt:

Piet Schadee	Voorzitter
Tel.: 0545-475341	e-mail: p.schadee2@chello.nl
Jacqueline Borgers-Collou	Vice-voorzitter
Tel: 0545-479997	e-mail: jborgers-collou@hetnet.nl
Gertrude Bommer	Secretaris
Tel.: 0545-472457	e-mail: gertrudebommer@chello.nl
Henriëtte ter Braak	Penningmeester
Tel. 0544-373277	e-mail: hterbraakvdk@planet.nl
André Hendriks	Public Relations
Tel. 0544-352043	e-mail: hendriks.wopereis@hotmail.com
Jan Dirk Focker	Lid
Tel.: 053-8507283	e-mail: focker@home.nl
Marcel Karperien	Lid
Tel.: 0545-478378	e-mail: h.b.j.karperien@utwente.nl

Nieuwjaarsreceptie op 9 januari 2011

De nieuwjaarsreceptie werd door heel wat mensen bezocht. Het Natuurhûs in Neede zat weer lekker vol en het werd een heel genoeglijke bijeenkomst. Ben ter Braak heeft iets verteld over de plannen van de PR commissie van onze afdeling. Hij vroeg de aanwezigen ook een korte enquête in te vullen. In de pauze verkochten de jeugdleden lootjes. De bijbehorende prijzen die gemaakt waren door de leden van de jeugdgroep waren weer een groot succes.

Algemene Leden Vergadering op 16 maart

Op 17 maart 2010 kwam de Algemene Leden Vergadering bijeen waarbij 16 leden aanwezig waren. Vóór de pauze passeerden de gebruikelijke onderwerpen de revue. We hebben afscheid genomen van het bestuurslid Nel de Haas en mochten Marcel Karperien als nieuw lid verwelkomen.

De zittingstermijn van de bestuursleden is verlengd naar 5 jaar.

Rob Reijnen de natuurfotograaf die in 2009 de fotowedstrijd won van 'National Geographic' heeft ons na de pauze laten genieten van zijn prachtige fotowerk. Hij nam ons mee langs vele delen van de wereld om tenslotte in Winterswijk te eindigen.

Vrijwilliger van het jaar

Voor de achtste maal werd er tijdens de nieuwjaarsreceptie een vrijwilliger van het jaar (dit maal over het jaar 2010) in het zonnetje gezet.

Annie Venderbosch, die jarenlang de koffie en thee tijdens de wandelingen heeft verzorgd, werd uitgeroepen tot vrijwilliger van het jaar 2010. De bijbehorende prijs werd haar uitgereikt tijdens de nieuwjaarsreceptie in het Natuurhûs op 9 januari 2010. Richard Bats en Jaap Hettinga mogen zich bij de jeugd vrijwilliger van het jaar 2010 noemen.

Maatschappelijke stage

Gedurende het jaar 2011 hebben we één stagiair gehad die zijn maatschappelijke stage bij onze IVN afdeling heeft gedaan bij de werkgroep jeugd. Wij zien wel mogelijkheden om een stageplek aan te bieden voor de maatschappelijke stage, met name bij het Landschapsbeheer en bij de jeugdactiviteiten.

Gebiedscommissies Berkelland en Oost Gelre

In een gebiedscommissie slaan afgevaardigden van diverse agrarische geledingen, kleine kernen, natuur en recreatie de handen ineen. In Berkelland is de gebiedscommissie opgeheven. In Oost Gelre hebben wij zelf een afgevaardigde in de gebiedscommissie. Er is een compacte commissie samengesteld waarvan Johnny Janssen de natuurafgevaardigde is namens het IVN en Jan Dirk Focker is zijn plaats-vervanger. Daarnaast is hij afgevaardigde naar de 'Klankbordgroep' samen met Jacqueline Borgers-Collou. Binnen de gemeente Oost Gelre is de GB cie betrokken bij een heleboel projecten. De commissie vormt een klankbordgroep, bijvoorbeeld bij de realisering van het Bestemmingsplan Buitengebied. Hiervoor heeft de GB cie eerst een advies gegeven aan B&W en nu ligt het 1ste concept ter bespreking voor.

Johnny is als vertegenwoordiger vanuit het IVN steeds kritisch op de belangen voor natuur en landschap bijvoorbeeld ten aanzien van realisering van EVZ en EHS en Natura 2000 (zolang daarvoor nog gelden beschikbaar zijn). Jaarlijks doet Johnny éénmaal verslag in de bestuursvergadering van zijn werkzaamheden.

Bestuursvergaderingen

Het bestuur kwam op 8 febr., 12 apr., 14 juni, 23 aug. en 1 nov. (= 5x) bijeen.

Vergaderingen bestuur en coördinatoren

De gezamenlijke vergaderingen met de werkgroepcoördinatoren vonden plaats op: 23 febr., 27 apr., 29 juni, 7 sept. en 16 nov. (= 5x).

De activiteiten van de werkgroepen in 2011 worden onderstaand in beeld gebracht.

Werkgroep Wandelen

Alle wandelingen zijn goed verlopen; 2011 was dus een goed wandeljaar voor onze IVN afdeling. De opkomst was hoog en de deelnemers waren enthousiast en tevreden over wat we te vertellen hadden en hebben laten zien. André Hendriks is de coördinator. Hij volgde Ruud v.d. Boom op. De gidsen zijn Frans Baks, Ronald Boomkamp, Els van Dijk, Jan Dirk Focker, Simon Goede, Iet Hensbroek, Ben ter Braak, Anke Hollink, Johnny Janssen, Leo Janssen, Louise Maarse-Klein Gebbink, Erica Ordelman, Piet Schadee, Jopie Schreurs, Jolanda Sciarone, Marina Stap, Gery Tankink, Hetty Voerman. Niet onvermeld mag blijven dat de koffie steeds op uitstekende wijze wordt verzorgd door Linie Wolters en Henriette ter Braak.

Wandelingen 2011:

Januari Kerkloobos in Eibergen 34 personen.

Februari Stortelersbeek Winterswijk 30 personen.

Maart Zwolle bij Groenlo 38 personen.

April Zwillbrocker Venn 70 personen.

Mei soepwandeling Ruurlo 17 personen .

Mei Needseberg 10 personen.

Juni Koolmansdijk Lievelede 10 personen.

Juli Mentink Winterswijk 20 personen.

Augustus Harreveld 25 personen.

September Needs Achterveld 21 personen.

Oktober Rekken 45 personen.

November Tokke Weppe (Leerinkbeek) Beltrum 55 personen.

December Borkensebaan Winterswijk 22 personen.

Wandelingen op aanvraag in Zwillbrock 2 of 3 maal en op de Koolmansdijk en in Winterswijk 1 maal

André Hendriks

Werkgroep Gentiaan

Het afdelingsblad De Gentiaan wisselde begin 2011 van drukker. De vereniging sloot een jaarcontract af met drukkerij Smic in Arnhem af, om de vier uitgaven van 2011 op papier van hogere kwaliteit en gedeeltelijk in kleur te laten drukken. Halverwege het jaar werd door het bestuur besloten het contract met de nieuwe drukker te verlengen. Dit gezien de overwegend positieve reacties op het nieuwe uiterlijk. In het begin van het jaar besloot Marja Hoffmann, de coördinator van de werkgroep Gentiaan, uit de redactie te stappen. Redactielid Peter Polter nam de taken van Marja over.

Jos Kleine Punte en Paula Bouma besloten hun redactiewerkzaamheden met ingang van het nummer erna te beëindigen. Jos Kleine Punte bleef wel betrokken bij de bezorging van het blad.

Nieuwe medewerkers werden gezocht en gevonden, waarna de redactie vanaf het zomernummer weer op volle sterkte was. Vanaf dit nummer bestond de redactie uit: Els van Dijk, Iet Hensbroek, Marina Pruyzers, Marco Boekelder, Auke Hoekstra, Kees de Rooij en Peter Polter (coördinator).

De oplage van het blad steeg gedurende 2011 van 175 naar 220. De Gentiaan werd gedurende dit jaar namelijk ook op leestafels van bibliotheken neergelegd en daar bleek ruime interesse van bezoekers voor te zijn.

Jos Kleine Punte verzorgde de distributie naar de bezorgers. De Gentiaan werd bezorgd door Truida Hooisma en Frans Bomer in Eibergen en door John en Anke Hollink in Neede. Annie Venderbosch bezorgde in Lichtenvoorde en Theo Brockötter in Groenlo. Monique Molendijk bezorgde de Gentiaan in Beltrum. Piet en Diny Schadee zorgden voor de postverzending van de Gentiaan aan omliggende afdelingen en bezorgden het blad bij nieuwe leden.

Peter Polter

Werkgroep Jeugd

De werkgroep jeugd heeft het afgelopen jaar met het vrij constante aantal van 19 jeugdleden gedraaid. In de leiding zijn de volgende mensen actief: Trudy Welman, Els Hendriks, Gabine Hartemink, Mirthe Lansink, Louise Maarse en Monique Molendijk. Plonie Verkerk is eind dit jaar gestopt. Na een wervingsactie voor nieuwe werkgroepleden onder de ouders, hebben er zich twee personen

gemeld. Rian te Bogt komt de leiding definitief versterken en een andere ouder komt een tijd meedraaien.

Na een museumbezoek aan de Twentse Welle in Enschede hebben we in 2011 voor het eerst met een thema gewerkt en wel : "DE BERKEL". Vier keer zijn we erop uit geweest, naar de bibliotheek in Eibergen, de zandvang in Rekken, de Avinkstuw in Haarlo en we hebben gevaren met de Berkelzomp van het Botenhuis naar het Muldershuis in Eibergen. Drie keer zijn we in de Kruidenhof of in de buurt ervan gebleven. Eén ochtend hebben we ons bezig gehouden met dijkbeheer. De andere ochtenden zijn we druk geweest om een maquette te maken van de Berkel. De laatste activiteit van het jaar was het inmiddels traditionele "kerstknutselen". Waar o.a. dingen geknutseld worden voor de verloting tijdens de jaarlijkse nieuwjaarsbijeenkomst.

De eerste ervaringen met het werken met een thema zijn zeer positief. Het maakt het bedenken van onderwerpen gemakkelijker en je kunt onderwerpen beter uitdiepen. Je haalt minder snel oude thema's uit de kast. Het wordt een meer samenhangend verhaal en dat maakt het voor de kinderen ook duidelijker. We hebben het thema afgesloten door een maquette van de Berkel te maken. Ze hebben er met veel plezier aan gewerkt. Die maquette is daarna samen met de muurkrant, de bloemen uit de bloemenpersen en de foto's aan de ouders gepresenteerd. Afgelopen jaar hebben de kinderen ook zelf de kans gehad om te fotograferen.

Samen met Jacqueline Borgers-Collou, namens de stichting Marke Mallem, hebben de jeugdleden met hulp van de ouders in het bosje tegenover de ingang van de Kruidenhof een 'sluip-door kruip-door' pad voor kinderen aangelegd. Dit vond plaats op twee zaterdagen in september en oktober . Er is veel hout verslept en gestapeld, maar voor een broodje kroket werd dit graag gedaan. De officiële opening en presentatie van de bijbehorende folder vindt volgend voorjaar plaats.

Namens de werkgroep jeugd hebben Gabine en Monique zitting in de scholenwerkgroep van de Kruidenhof. In het tweede seizoen dat de werkgroep nu gedraaid heeft, zijn er 14 schoolklassen op excursie geweest, waarvan 8 in de maanden mei en juni en 6 in de maanden september en oktober. We hebben een bestand van 69 scholen die in het voor- en najaar een mail krijgen met een programma. Samen met de andere leden van de werkgroep bedenken, organiseren en begeleiden we activiteiten, waarbij kinderen kennis maken met de tuin en in aanraking komen met de kruiden. Populaire activiteiten zijn kruidenboter maken en een EHBO-trommel samenstellen.

Afgelopen jaar waren we vertegenwoordigd tijdens het Lenteweekend in de Kruidenhof . Er is één maatschappelijke stagiaire uit eigen gelederen geweest, nl. Kerstin te Bogt. We hebben deelgenomen aan de Ma(atschappelijke)S(tage)-markten in Eibergen voor het Assink Lyceum en in Borculo voor het AOC en het Staring College. Komend jaar zal de maatschappelijke stage ook onze aandacht hebben, evenals het uitwerken van het nieuwe thema.

Monique Molendijk

Werkgroep Promotie

De werkgroep promotie wordt gecoördineerd door Ben ter Braak. Bij de afzonderlijke activiteiten worden verschillende leden ingezet. Dit met grote inzet, waarvoor allen hartelijk dank.

De volgende activiteiten hebben we in 2011 georganiseerd.

-*April*: Deelgenomen aan de lentefair van de Kruidenhof in Eibergen. Grote opkomst maar tegenvallende belangstelling omdat we deelgenomen hebben met een stand die onderbezet was. De coördinator was door omstandigheden dat weekend niet beschikbaar. Na afloop zijn hierover afspraken gemaakt waaronder het komen tot een nieuwe opzet. Wel was de jeugd present met georganiseerde doe activiteiten.

-*Juni*: De jaarlijkse busreis met 32 personen was volgens de deelnemers een groot succes. Volgens hen was het Thema Water en Veen goed uitgewerkt. De tocht ging via de IJsseldijk langs Deventer waarna vervolgens via landweggetjes en waterrijke gebieden Dwarsgracht bij Giethoorn werd bezocht voor een rondvaart. Na de lunch ging het weer zuidoostwaarts naar Kloosterhaar met een wandeling en uitleg van Staatsbosbeheer over het Hoogveengebied "De Engbertsdijksvenen. Tenslotte was de groep nog net op tijd om het Veenmuseum in Vriezenveen te bezoeken waar de groep een enthousiaste uitleg kreeg van de vrijwilligers die dat museum onderhouden en rondleidingen verzorgen.

-*Oktober*: Sinds Oktober is ook de PR aan de werkgroep Promotie toegevoegd.

-*December*: Dit jaar werd weer deelgenomen aan de Winterfair in Neede. Dit met enthousiasme van meer dan voldoende leden die de geheel ingerichte stand bemanden. Helaas was het aantal deelnemende bedrijven en instellingen en ook het bezoekersaantal nog niet de helft van vorig jaar. Na evaluatie van de eerste opzet van de nieuwe stand is naar voren gekomen dat de opzet nog verder uit te werken is. De huidige vernieuwingen worden positief ontvangen maar er is meer natuurbeleving in te brengen. Ondanks de inspanningen om zover te komen ontbrak het belevingselement nog. De natuurbeleving zal bij komende evenementen worden ingebracht. De plaats van onze stand was een duidelijke verbetering ten opzicht van vorig jaar. We hopen dat de Het Needse Midwinterfestijn volgend jaar haar doorgang weer zal hebben maar het bezoekers aantal en deelname van stands hebben de nodige twijfels naar voren gebracht. Het houden van een activiteit zoals het raden welke bomen er bij de getoonde kale takken behoren is een element dat in ieder geval weer te gebruiken is met andere onderwerpen

Ben ter Braak

Werkgroep Vleermuizen

De leden van de wekgroep zijn:

Els Hendrix, Arie Kornegoor, Auke Hoekstra, Ronald Boomkamp, Kevin Collins, Erika Ordelman(2^{de} coördinator), Anke Hollink(coördinator). Bert Niessink heeft het afgelopen seizoen, daar waar zijn gezondheid dit toe liet, ook enkele excursies mee gegidst.

Bertus Sessink doet de vleermuis afhandelingen in Winterswijk, is geen officieel lid van de werkgroep maar krijgt wel een uitnodiging voor bijeenkomsten, studie dagen etc. Maakt hierin zelf een selectie welke hij wenst bij te wonen.

Onze activiteiten in 2011:

23 februari: Rondleiding expositie voor Tuinclub 'De Doolhof' uit Ruurlo. 13 deelnemers

25 februari: Opening van 2011 het 'Jaar van de Vleermuis'. Power Point presentatie en rondleiding op de expositie. Tevens prijduitreiking van de uitgeschreven prijsvraag over vleermuizen.

16 maart: Rondleiding expositie Tuinclub Barchem, 21 deelnemers.

april: Schoolkamp van een school uit Enschede. Kevin Collins, een van onze gidsen is natuurrouder op deze school. Heeft enkele ouders geïnstrueerd

te werken met bat detectoren. Met Kevin als hoofdgids en de hulp van de andere ouders was het mogelijk deze vleermuisavonden tot een groot succes te maken. Door de zeer gunstige weersomstandigheden was er heel veel vliegactiviteit. 100 deelnemers.

- 6 mei: Excursie Camping 't Klumpke: presentatie in de kantine van de camping. Daarna vleermuizen spotten op het camping terrein. Diverse vleermuizen gespot. 90 deelnemers, ouders, kinderen, maar ook deelnemers van buiten de camping.
- 10 juni: Kruidenhof Eibergen: power point presentatie. Helaas kon de wandel-excursie hierna niet doorgaan wegens extreme regenval. 15 deelnemers.
- 15 juli: Fietsexcursie vanaf Bibliotheek de Meijer: na de power point presentatie en een rondleiding op de expositie vertrekken we voor een fietsexcursie. Naast de gespotte vleermuizen hebben we ook kunnen genieten van de concerten van de boomkickers. 19 deelnemers.
- 27 juli: Excursie op aanvraag: scoutinggroep uit Hengelo + begeleiders. Op 16 juli bezoekt Kevin de scoutinggroep in Hengelo en geeft daar de power point presentatie. Op 27 juli bezoekt de groep eerst de expositie en gaan daarna per fiets met de gidsen vleermuizen spotten. Veel vleermuis activiteit. 45 deelnemers.
- 29 juli: Excursie camping De Eversman: Power point presentatie gevolgd door wandelexcursie over het camping terrein. Veel vleermuis activiteit. 35 deelnemers.
- 8 augustus: IVN gezinsweek in het Woold, bij Winterswijk: power point presentatie en wandelen door een prachtig natuurgebied. Route uitgezet door Bertus Sessink. Onze bijdrage aan deze IVN week was een groot succes. Veel vleermuizen gespot. Deelnemers: 62 volwassenen en 10 kinderen.
- 22 augustus: Radio interview van 17.30 uur tot 18 uur waarin werd ingegaan op de Europese nacht van de vleermuis. Radio interview van 20 uur tot 20.30 uur, idem, maar dan voor een andere omroep.
- 26 augustus: Europese nacht van de vleermuis: rondleiding op de expositie, daarna fiets excursie naar Huize de Kamp. Veel vleermuis activiteit. Helaas was er weinig belangstelling, omdat het KNMI code oranje had afgegeven. 5 personen namen deel deze avond.
- 27 augustus: Rondleiding op aanvraag op de expositie: familiedag. Enthousiaste bezoekers afkomstig uit het Westland. 15 deelnemers.
- 14 september: Rondleiding expositie: Jan Schuurman Hes , statenlid PVDA en schrijver, maakt een voettocht door Nederland en bezoekt tijdens zijn voettocht diverse locaties die door gemeentelijke bezuinigingen dreigen te verdwijnen. Zo ook onze expositie die gevestigd is in bibliotheek de Meijer.
Deelnemers: Jan Schuurman Hes en regionale en plaatselijke politici.
- 13 oktober: Lezing over vleermuizen aan de hand van een power point presentatie. Doelgroep stichting "AKKU". Sociaal culturele activiteiten voor 55+.(om meer leven toe te voegen aan je jaren)te Lochem. Zeer enthousiaste toehoorders. Aantal deelnemers: 60 personen.

Ook dit jaar hebben we op verzoek bij diverse mensen voorlichting gegeven naar aanleiding van vleermuizen in- of rond de woning.

De vleermuizen zijn in winterslaap, maar de werkgroep is alweer druk bezig met de voorbereidingen voor 2012.

We doen ons best er weer een mooi vleermuizen jaar van te maken.
Anke Hollink.

Werkgroep Cursussen

2011 was het eerste echte 'korte cursussen jaar' waarin 2 cursussen georganiseerd zijn. Beide zijn gehouden in Neede.

- 'Het lezen van het landschap'

In maart en april konden geïnteresseerden zich verdiepen in 'Het lezen van het landschap'. Aandachtsgebieden voor de bijbehorende excursies waren o.a. het Needse Achterveld, 't Vleer & Mallem en 't Loo. Logisch dat voor deze cursus het Natuurhûs in Neede als locatie werd gekozen. In vier avonden namen de docenten Jacqueline Collou en Lud Overkamp maar liefst 25 cursisten mee in hun boeiende verhalen over verleden en heden. Per fiets werd het gebied in de buurt van het Natuurhûs en Rietmolen verkend. Later was er een wandelexcursie in Marke Mallum. Gezien de vele positieve reacties kunnen we terugkijken op een geslaagde cursus.

- 'Vleermuizen en andere zoogdieren'

Voor deze cursus werd de maand oktober geprikt. Een meer voor de hand liggende locatie dan 'Vleermuizendorp Neede' is er niet, zeker niet in 'het Jaar van de vleermuis'. Henriëtte van der Loo, vleermuisdeskundige bij uitstek in onze regio, wist een 15-tal deelnemers op haar enthousiaste manier te boeien over de vleermuis. Henriëtte wilde zich echter niet beperken tot vleermuizen alleen en richtte ook de aandacht op andere zoogdieren, vooral muizen en marterachtigen. Algemeen voorkomende dieren maar door velen minder gewaardeerd. De eerste excursie stond in het teken van vleermuizen spotten bij Huize de Kamp in Neede. De cursus werd afgesloten met een zoektocht naar sporen en prenten van allerlei dieren in de Needse Berg. Het aantal deelnemers had groter kunnen zijn maar dat doet niet af aan de vele positieve geluiden waarmee de deelnemers afscheid namen op zondag bij de IJzergieterij.

Gezien het succes van dit soort cursussen zullen er beslist nieuwe volgen. Hiervoor zal een andere locatie gekozen worden, alhoewel deze niet echt bepalend blijkt te zijn voor deelname: de cursisten kwamen in 2011 uit een gebied tussen Enschede, Markelo, Vorden, Harreveld en Winterswijk ligt.

Erika Ordelman

Werkgroep Landschapsbeheer

De werkgroep Landschapsbeheer bestaat uit 45 personen. Frans Baks is de coördinator. Johnny Hollink treedt op als vervanger.

Van oktober tot en met april is iedere eerste zaterdag van de maand van 9.00 tot 12.00 uur de vaste werkdag. Tussendoor wordt door de week het werk afgemaakt op afspraak.

De volgende werkzaamheden zijn in het jaar 2011 verricht door de werkgroepleden:

- Wilgen knotten:
  - op de Maat, de Kooweide, het Roetgerinkpad, de Ketterinksteeg, de Havekortweide en de Looweg in Eibergen,
  - aan de Twistdijk, de Hagbrugweg en de Schuwendijk in Gelselaar.
- Onderhoud van:
  - Het geologisch Natuurpad op de Needse Berg,
  - Het Diaconiebos in Eibergen,
  - De houtwal/afrastering van de Kruidenhof te Mallem

- Deelname aan:
  - De Gelderse werkdag in Renkum,
  - De Natuurwerkdag op het Needse Achterveld in samenwerking met Staatsbosbeheer.

Alle medewerkers hartelijk bedankt voor hun inzet en enthousiasme!

Frans Baks en Johnny Hollink.

Werkgroep thema-avonden

In 2011 zijn er 8 thema avonden georganiseerd te weten op:

- 26 januari De Huve, Eibergen. Thema: Bossen in de winter door Barrie Teunissen (beh. Nat.Mon.)
- 28 februari in de Huusker, Winterswijk. Thema: Beken in de winter en waterzuivering door Gert Jan van der Veen (Waterschap Rijn en IJssel)
- 30 maart in het Stadsmuseum, Groenlo. Thema: Het voorjaarsleven in de beken door Bert Klutman (Waterschap Rijn en IJssel)
- 25 april in de Huusker, Winterswijk. Thema: Flamingo's en andere bewoners van het Zwillbrocker ven door Harrie Overkamp
- 23 mei in het Natuurhûs, Neede. Thema: Geologie van de Needse Berg. door Gerard Doornbos
- 26 september in het Natuurhûs, Neede. Thema: Nieuwe Natuur in het Needse Achterveld door Ben ter Braak
- 24 oktober in de Huusker, Winterswijk. Thema: Paddenstoelen door Klaske en Herman ten Grotenhuis
- 30 november in De Treffer, Lichtenvoorde. Thema: Nieuwe Natuur in het Haaksbergerveen door Hans Abbink

De thema avond die was voorzien voor 27 juni in "De Treffer" in Lichtenvoorde is komen te vervallen omdat de beoogde spreker voor die avond, Theo Klein Gebbink, moest afhaken vanwege zijn afnemende gezondheid. Op korte termijn was geen vervanger te vinden.

Het gemiddelde aantal bezoekers inclusief de spreker / presentator en de leden van de werkgroep lag op 11.

Omdat op verschillende thema avonden het aantal bezoekers gering was, is besloten het aantal avonden te beperken tot 7 stuks.

Toen de planning voor 2012 praktisch al was ingevuld, is er bij de organisatie van thema avonden een samenwerking met de KNNV Oost-Achterhoek tot stand gekomen. De voorzitter van die vereniging Ed Grotenhuis neemt als lid deel aan de werkgroep thema avonden. Ed heeft binnen zijn vereniging en ook daarbuiten veel contacten die ook weer sprekers voor de thema avonden kunnen opleveren. De werkgroep thema avonden heeft in 2011 ter voorbereiding van de thema avonden in het lopend jaar en in 2012 negen maal vergaderd.

Gijs Verkerk

Werkgroep Website

Dit jaar heeft de landelijke IVN plannen ontwikkeld om de websites, zowel landelijk als op afdelingsniveau, ingrijpend te wijzigen.

Een en ander zal in het komend jaar worden uitgevoerd. Als afdelingswebmaster word ik op de hoogte gehouden van de voortgang. Met het oog hierop zal het duidelijk zijn dat er het afgelopen jaar geen grote veranderingen aan de huidige website hebben plaatsgevonden.

Het aanleveren van informatie voor de website gebeurt nog steeds mondjesmaat. Wel is er praktisch altijd van de wandelingen fotomateriaal beschikbaar, afkomstig van onze trouwe fotograaf Louis Hoekstra, maar lang niet altijd een stukje tekst.

Tijdens mijn vakantie heeft Peter Polter de honneurs waargenomen, het is hierbij van groot belang dat informatie voor de webmaster bij hem terechtkomt, dus nogmaals het dringende verzoek om alles voor de website naar het webmasteradres: webmasterivnoostachterhoek@gmail.com te sturen.

Frans Bomer.

Gidsencursus

In 2011 is door Thijs Schoemaker een compilatie gemaakt van beelden van de vorige twee gidsencursussen. Zo is een kort reclamefilmpje ontstaan dat we inmiddels hebben gebruikt tijdens het Midwinterfestijn in Neede. In de tweede helft van het jaar zijn we ook bezig geweest mensen bij elkaar te zoeken die de volgende gidsencursus, die we in januari 2013 willen gaan starten, wil gaan begeleiden. Vanaf februari 2012 starten de voorbereidingen voor onze derde gidsencursus.

Gertrude Bomer

Tenslotte

Op 31 december 2011 had het IVN-afdeling Oost-Achterhoek 122 leden (waarvan 3 ereleden en 13 huisgenootleden), 19 jeugdleden en 19 donateurs. Op 31 december 2010 bedroegen de aantallen respectievelijk: 115 (waarvan 3 ereleden en 10 huisgenootleden), 25 jeugdleden en 16 donateurs. De contributie voor leden bedroeg in het verslagjaar € 17.50, voor huisgenoten €11,--, jeugdleden € 8,-- en donateurs dienden minimaal € 11.—bij te dragen.

Al met al was 2011 voor onze afdeling een voortvarend jaar, waar met voldoening op mag worden terug gezien!

januari 2012, Gertrude Bomer-van der Mheen, secretaris